

Recensie van Marthe Link, *Samen redden wij het wel*. Narratio 2014

Titelbeschrijving en uiterlijke vormgeving suggereren dat we hier met een boek van Marthe Link te maken hebben, maar het ligt iets anders. Het is een bundel, samengesteld door een redactie, van artikelen, columns, lezingen, preken en ingezonden stukken die Link tussen 1988 en 2013 geschreven en/of gepubliceerd heeft, afgewisseld met liederen en gedichten, ook van haar hand. De redactie bestaat uit Maddy de Bruin-Meijer, Jeannette M. Deenik-Moolhuizen, Gezien van der Leest en Frans Zoer. Zij hebben gewerkt in opdracht van de Stichting VPSG, ter gelegenheid van het afscheid van Link van deze Stichting, nadat zij daar dit jaar 25 jaar gewerkt heeft.

De redactie heeft goed werk verricht. En als de inhoud op tal van plaatsen niet zo hartverscheurend was, zou je het ook zeker een leuk boek kunnen noemen gezien de variatie in het materiaal. De lezer krijgt een duidelijk beeld van de thema's waarmee Link bezig is geweest en haar visie daarop. De twee centrale thema's zijn de pastorale of levensbeschouwelijke hulp aan vrouwen die, meestal in hun jeugd, seksueel misbruikt zijn en het bespreekbaar maken van seksueel geweld in kerkelijke kring.

De meeste teksten beschrijven delen van het hele palet: wat zijn de oorzaken van seksueel misbruik, wat is de rol van maatschappij, geloof en kerk en wat moet daar veranderen, en hoe bied je misbruikte vrouwen goede hulp. Ook de rol van de Vrouw-en-Geloof-Beweging en de VrouwenHulpVerlening als bronnen voor de VPSG komt aan de orde. Veel van de teksten bevatten bovendien ervaringsverhalen van vrouwen, die de nood heel duidelijk maakt, evenals de noodzaak van hulp en veranderingen in kerk en maatschappij.

Bijzonder vind ik dat de bundel opent met een zelfonthulling van Link over haar eigen ervaringen (p. 7-9, oorspronkelijk onder pseudoniem gepubliceerd). In de weergave van haar lezing 'De onheilige drie-eenheid: godsdienst, seksualiteit en geweld' (p. 19-32) legt zij uit hoe deze drie samenhangen en hoe intens ondermijnend voor het hele leven van misbruikten de combinatie is. "Een geloofsoverdracht in een incestueus getekend bestaan doet alle normen en waarden, alle kwaliteiten van het godsbestaan in hun tegendeel veranderen" (p. 27). Veel aandacht besteedt zij ook aan maatschappelijke verhoudingen als oorzaak van seksueel geweld. In tal van artikelen beschrijft zij hoe bijbelteksten, liederen en geloofsopvattingen werden en worden gebruikt om het misbruik te legaliseren. Een aantal concrete aanwijzingen voor de begeleiding geeft zij in het artikel 'Seksueel geweld en de pastorale praktijk' (p. 75-84). Uitgangspunt is het belang van het vertellen van het (verschrikkelijke) verhaal. Omdat, zoals de Baäl Sjem Tov al zei: "Vergeten leidt tot ballingschap; de herinnering is het geheim van de bevrijding" (p. 83). Essentieel voor de begeleiding blijken te zijn trouw en partijdigheid. Uiteraard schrijft ook op dit veld de tijd voort, wat leidt tot verschillende dilemma's, ook voor Link zelf (p. 103-107). Uitgesproken kritisch laat zij zich uit over (natuurlijk) H. Oosterhuis (p. 43 noot), het CDA (p. 60 noot) en de bekende contextueel therapeut Nagy (p. 108-116).

Voor mij blijft onduidelijk wat schuilgaat onder de naamswisseling van Kosian naar Link Kosian naar Link. Nou gaat dat de buitenstaander natuurlijk ook niet echt aan, maar wel een opmerking daarover plaatsen en dit niet uitleggen (p. 5) is toch een beetje half werk.

"Samen redden wij het wel". Een mooie meerduidige titel. Een toelichtende ondertitel was overigens wel dienstig geweest. Om te weten wat "samen" volgens Link allemaal kan betekenen leze men dit boek! Dat raad ik trouwens iedereen aan die hart heeft voor anderen, en zeker diegenen die anderen begeleiden. Het bevat veel informatie, aanwijzingen en inzichten die helpen misbruikte vrouwen tot steun te zijn.

Dr. Anneke de Vries

predikant PKN, geestelijk verzorger en KPV-trainer Radboudumc Nijmegen, vrijgevestigd pastoraal supervisor